

**Estratègies didàctiques per a la formació de les
persones adultes**

Codi: 101659
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500260 Educació Social	OT	3	2
2500260 Educació Social	OT	4	0
2500261 Pedagogia	OT	4	0
2500798 Educació Primària	OT	4	0

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Oscar Mas Torelló
Correu electrònic: Oscar.Mas@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: No
Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

Es recomana tenir aprovada l'assignatura "El procés d'ensenyament aprenentatge" (GPE-GES) o "Didàctica i desenvolupament curricular" (GEP).

Objectius

Les estratègies didàctiques per a la formació de persones adultes s'emmarquen dins un procés més general que s'ubica específicament en els processos d'ensenyament i d'aprenentatge; determinant, des de la didàctica diferencial, els eixos d'actuació en programes de formació continua.

Els objectius fixats són els següents:

- Conèixer les característiques que determinen l'adaptació del procés d'ensenyament-aprenentatge a les persones adultes.
- Analitzar les formes d'acció didàctica amb relació a les persones adultes.
- Analitzar les estratègies didàctiques adaptades al procés E-A per a persones adultes

Competències

- Educació Social
- Acompanyar les persones en els seus processos de creixement i emancipació.
 - Contextualitzar l'acció socioeducativa en funció dels diferents paradigmes teòrics que han elaborat les ciències de l'educació i en funció del context socio-històric dels individus, grups i institucions.
 - Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.

- Dissenyar de manera articulada plans, programes, projectes, activitats i tasques en diversos contextos socioeducatius.
- Dominar els coneixements teòrics i aplicats de les diferents Ciències de l'Educació que li permetin desenvolupar la capacitat d'anàlisi i observació de la realitat social i educativa.
- Fomentar l'autonomia dels participants i buscar un equilibri entre les seves funcions com a orientador, facilitador i promotor de la dinàmica socioeducativa.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Gestionar la informació relativa a l'àmbit professional per a la presa de decisions i l'elaboració d'informes.
- Mantenir una actitud de respecte al medi (natural, social i cultural) per fomentar valors, comportaments i pràctiques que atenguin a la igualtat de gènere, equitat i respecte als drets humans.
- Participar en els debats teòrics que afecten la professió i que afecten els diferents àmbits d'actuació.
- Reconèixer i avaluar la realitat social i la interrelació de factors implicats com a necessària anticipació de l'acció.
- Treballar en equips i amb equips (del mateix àmbit o interdisciplinar).
- Utilitzar les tecnologies de la informació i comunicació per aprendre, comunicar-se i col·laborar en contextos educatius.

Pedagogia

- Comprendre els processos que es donen en les accions educatives i formatives i la seva incidència en la formació integral.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Desenvolupar estratègies i tècniques de dinamització de grups per promoure la participació i l'aprenentatge en situacions formatives i educatives.
- Dissenyar plans, programes, projectes, accions i recursos adaptats als contextos educatius i formatius, en les modalitats presencials i virtuals.
- Incorporar les tecnologies de la informació i la comunicació per aprendre, comunicar-se i col·laborar en contextos educatius i formatius.

Educació Primària

- Conèixer els processos d'interacció i comunicació a l'aula.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Dissenyar, planificar i avaluar processos d'ensenyament i aprenentatge, tant de forma individual com en col·laboració amb altres docents i professionals del centre.
- Incorporar les tecnologies de la informació i la comunicació per aprendre, per comunicar-se i col·laborar en els contextos educatius i formatius.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar i incorporar de forma crítica les qüestions més rellevants de la societat actual que afecten a l'educació: impacte social i educatiu dels llenguatges audiovisuals i de les pantalles.
2. Analitzar les particularitats biopsicològiques de les persones adultes que condicionen les estratègies didàctiques específiques.
3. Analitzar les particularitats psicosocials de les persones adultes que condicionen els objectius i mètodes dels programes d'educació d'adults.
4. Analitzar les particularitats psicosocials de les persones adultes que condicionen les estratègies didàctiques específiques.
5. Contextualitzar l'acció socioeducativa segons els diferents models i teories de l'educació d'adults.
6. Conèixer els models i sistemes d'educació de persones adultes.
7. Conèixer i aplicar experiències innovadores eficaces i eficients, per facilitar els processos d'aprenentatge i la construcció de coneixements dels alumnes.
8. Conèixer la legislació i polítiques educatives en la formació de persones adultes.
9. Conèixer les teories i models d'aprenentatge de les persones adultes.
10. Conèixer, analitzar i aplicar models i mètodes d'alfabetització per a persones adultes.
11. Conèixer, analitzar i aplicar models i mètodes per a l'aprenentatge de segones llengües per a persones adultes.
12. Demostrar coneixements teòrics, filosòfics, psicològics i sociològics aplicats, didàctics, de l'Educació de persones Adultes.

13. Demostrar els coneixements necessaris de Didàctica i principis de programació i planificació en Formació de Persones Adultes.
14. Demostrar la capacitat per al treball en equip, el compromís individual i col·lectiu envers la tasca a realitzar.
15. Demostrar un coneixement de l'evolució de les implicacions educatives de les tecnologies de la informació i la comunicació per conèixer-les i aplicar-les a l'aula.
16. Desenvolupar estratègies per fomentar processos de resiliència.
17. Detectar necessitats formatives de la població adulta en la societat de la informació.
18. Dissenyar i aplicar plans, programes, projectes, activitats i tasques en diversos contextos socioeducatius propis de la FpA.
19. Elaborar materials didàctics específics i adequats a les diferents modalitats i suports, presencials i virtuals.
20. Elaborar materials i recursos didàctics per a col·lectius específics de persones adultes.
21. Establir els principis i bases metodològiques pròpies dels processos d'ensenyament - aprenentatge amb persones adultes.
22. Estimular l'aprenentatge autònom exercint com a facilitador de l'aprenentatge.
23. Gestionar la informació relativa a l'educació d'adults per a la presa de decisions.
24. Incorporar les tecnologies de la informació i comunicació en el procés d'ensenyament-aprenentatge, per comunicar-se i col·laborar en els contextos educatius i formatius.
25. Lliurar en temps i forma les activitats proposades.
26. Mantenir una actitud radical i crítica d'observança envers les situacions de desigualtat per raó de pobresa, gènere, ètnia i / o procedència i orientació sexual i procedir a la seva anàlisi, denúncia i transformació d'aquestes mateixes desigualtats en oportunitats.
27. Organitzar el treball de forma estructurada en relació a les demandes.
28. Participar en seminaris, jornades, congressos, simposiums.
29. Utilitzar tècniques d'aprenentatge cooperatiu, interactiu i autònom.
30. Vincular els diferents models i teories socioeducatius en les diverses pràctiques, accions educatives i formatives emmarcades en un context determinat.

Continguts

1. La didàctica diferencial amb relació a les persones adultes
2. Enfocaments i models a l'ensenyament de persones adultes.
3. La relació didàctica a l'ensenyament de persones adultes. Motivació i aprenentatge.
4. Estratègies didàctiques i educació de persones adultes.
5. Les formes d'acció a l'educació de persones adultes i orientacions per l'aprenentatge.

Metodologia

El plantejament metodològic de l'assignatura parteix de centrar l'activitat del procés en l'aprenentatge de l'alumne. Per tal de permetre l'assoliment d'aquest principi, l'estudiant haurà de ser responsable, actiu i autònom en tot el procés, essent missió del docent ajudar-lo i guiar-lo en aquesta tasca.

El professorat:

1. orientarà i/o aportarà el referent teòric;
2. donarà suport i guiarà a l'estudiant en tot moment, orientant per la recerca o aportant (segons es consideri oportú) informació, mitjans, recursos,... necessaris per a facilitar l'aprenentatge;
3. vetllarà per l'aprenentatge autònom de l'estudiant proposant-li diferents activitats d'ensenyament/aprenentatge, sota el principi de multivarietat metodològica.

Tot això haurà de facilitar la imprescindible implicació i participació activa per part de l'estudiant en el seu procés d'aprenentatge. En aquest context, les tutories esdevenen una part fonamental de la metodologia de treball.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Activitat presencial en gran grup. Pràctiques, activitats i puntualment classe magistral.	45	1,8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30
Tipus: Supervisades			
Treball supervisat. Elaboració en grup de pràctiques i altres activitats	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30
Tipus: Autònomes			
Treball autònom. Lectura de documents, recerca d'informació, estudi i preparació de proves d'avaluació, etc.	75	3	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 21, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 30

Avaluació

L'avaluació es realitzarà al llarg de tota l'assignatura, mitjançant les activitats que es mostren en la graella d'activitats d'avaluació.

Si es el cas (segons elecció de l'docent), l'examen individual es realitzarà en el tram final de l'assignatura. Si és necessari i si s'ha fet la prova ordinària, posteriorment es podrà realitzar l'examen de recuperació. La nota de l'examen de recuperació serà com a màxim un 5.

Si es el cas (segons elecció de l'docent), els "mapes conceptuals crítics" es lliuraran la segona setmana de novembre, en cas de ser necessari, podran ser modificats i refets un sol cop (evidentment només si s'ha fet la tasca ordinària). La nota màxima de recuperació serà un 5.

La tasca/bloc "Disseny d'una acció formativa per a persones adultes", en cas de ser necessari, pot ser modificada i refeta un sol cop (evidentment només si s'ha fet la pràctica ordinària). La nota màxima de recuperació serà un 5.

Els blocs/tasques "desenvolupament d'una acció formativa per a persones adultes" a l'aula i "altres activitats d'aula (avaluacions dels grups, instruments d'avaluació, autoavaluació reflexiva, etc.)" NO són recuperables.

Per poder superar l'assignatura s'han d'aprovar (mínim un 5) per separat cada un dels 4 blocs d'activitats avaluatives que estructurin l'assignatura (disseny acció formativa, desenvolupament acció formativa, altres activitats, examen/mapes conceptuals crítics).

L'assistència a classe és obligatòria. L'estudiant ha d'assolir un mínim d'un 80% d'assistència per poder ser avaluat/da, en cas contrari es considerarà com a "no avaluable".

La no realització, presentació, etc. de les activitats assignades es considerarà com a "no avaluable", amb les conseqüències que això impliqui a la nota final de l'assignatura.

La copia o plagi en els treballs, practiques, activitats, exàmens, etc. es penalitzarà amb un 0 com a nota de l'assignatura (tant si és un treball/prova individual o grupal, en aquest darrer cas tots els membres del grup tindran un 0), perdent la possibilitat de recuperació.

La metodologia docent i l'avaluació proposades poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Altres activitats individuals d'aula (avaluacions dels grups, instruments d'avaluació, autoavaluació reflexiva, etc.).	15%	0	0	1, 10, 11, 14, 15, 18, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30
Disseny i desenvolupament d'una acció formativa per a persones adultes (treball grupal).	50% (30% disseny + 20% desenvolupament)	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30
Examen teòric o creació d'un mapa conceptual crític de les lectures obligatòries (opció segons criteri docent) (individual)	35%	0	0	2, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 21

Bibliografia

ÁLVAREZ ROJO, V. (2002). (Coord.) *Diseño y evaluación de programas*, Madrid: Eos Universitaria,

BENET, N. (1979). *Estilos de enseñanza y progreso de los alumnos*. Madrid: Morata.

CABERO, J. (1990). *Análisis de medios de enseñanza*. Sevilla: Alfar

CABRERA, F. (2000). *Evaluación de la formación*. Madrid: Editorial Síntesis.

DÍAZ, F. y HERNÁNDEZ, G. (2002). *Estrategias docentes para un aprendizaje significativo. Una visión constructivista*. México: Mc Graw Hill.

BOLÍVAR, A. (2008). *Didáctica y Currículum: de la modernidad a la postmodernidad*. Málaga: Ediciones Aljibe

FERNÁNDEZ, T. y PONCE, L. (2016). *Elaboración, gestión y evaluación de proyectos sociales (vol 2)*. Madrid: Pirámide.

FERNÁNDEZ, T. y PONCE, L. (2016). *Planificación y actuación estratégica de proyectos sociales. Intervención social y programación (vol 1)*. Madrid: Pirámide.

FERRÁNDEZ, A. y PUENTE, J.M. (Dres.) (1992). *Educación de personas adultas*. v.1 y v.2. Zaragoza: Ed. Diagrama

GAIRÍN, J. (1997). La planificación y el desarrollo de planes, en GAIRÍN, J. y FERRÁNDEZ, A. (Coords.) *Planificación y gestión de instituciones de formación* (pp. 151-201) Barcelona: Praxis.

GIMENO SACRISTAN, J. y PEREZ GOMEZ, A. (1989). *La enseñanza. Su teoría y su práctica*. Madrid: Akal.

GIMENO SACRISTAN, J. y PEREZ GOMEZ, A. (1992). *Comprender y transformar la enseñanza*. Madrid: Morata.

GIMENO, J. (2001). *Educar y convivir en la cultura global: las exigencias de la ciudadanía*. Madrid: Morata.

IMBERNON, F. (2016). *Diseño, desarrollo y evaluación de procesos de formación*. Madrid: Síntesis.

LÓPEZ-BARAJAS, E. y SARRATE, M.L. (coord.) (2002). *La educación de personas adultas. Reto de nuestro tiempo*. Madrid: Dykinson.

MARLAND, M. (1982): *El arte de enseñar*. Madrid: Morata.

MAS, O. (2007). Las necesidades formativas de las personas mayores de 50 años. *Revista Iberoamericana de Educación*, 44/1, 1-15.

MAS, O., ESPONA, B., QUESADA, C. y GARCÍA, N. (2012). La Formació als Centres de Treball als Cicles Formatius de Formació Professional. Tendències de desenvolupament i factors d'èxit per l'eficàcia. *Temps Educació*, 44, 279-298.

MAS, O., OLMOS, P. y SALVÀ, F. (2017). Programas de formación profesional de nivel 1 (PFI): un estudio de caso desde la perspectiva docente. *Curriculum*, 30, 103-124.

MAS, Ò., OLMOS, P., PARIS, G. y SANAHUJA, J.Ma. (2018). Desarrollo y evaluación de la competencia "trabajo en equipo". Una experiencia con alumnado de la Facultad de Ciencias de la Educación de la UAB. *Revista CIDUI*, 4, 1-13.

MERINO, J.V. (2000). *Programas de animación sociocultural. Tres instrumentos para su diseño y evaluación*. Madrid: Narcea

NAVARRO, R. (Coord.)(2007). *Didáctica y Currículum para el desarrollo de competencias*. Madrid: Dykinson.

OLMOS, P. y MAS, O. (2013). Youth, academic failure and second chance training programmes. *Revista Española de Orientación y Psicopedagogía (REOP)*, 24(1), 78-93.

OLMOS P. y MAS, O. (2019). Building Up a VET System: Formal VET, en F. MARHUENDA FLUIXÀ, (Ed), *The School-Based Vocational Education and Training System in Spain. Achievements and controversies* (pp. 21-40). Singapur: Springer.

PEREZ SERRANO, G. (2002). *Elaboración de proyectos sociales: casos prácticos*. Madrid: Narcea.

PIMIENTA, J.H. (2012). *Estrategias de enseñanza-aprendizaje. Docencia universitaria basada en competencias*. México: Pearson

TEJADA, J. (2001). *La planificación del proceso enseñanza-aprendizaje*, en SEPÚLVEDA, F. y RAJADELL, N. (Coords.) *Didáctica general para psicopedagogos*, Madrid: UNED, 233-279.

TEJADA, J. y GIMÉNEZ, V. (Coords.) (2007). *Formación de Formadores. Escenario aula*. Madrid: Thomson-Paraninfo.